

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

De minister van Justitie, Veiligheid en Integratie
L.G. Smith Boulevard 76
Oranjestad Aruba

I.a.a.: mr. F. Grapperhaus, minister van Justitie en Veiligheid

Datum 18 juni 2018
Onderwerp Voortgangsverslag Korrektie Instituut Aruba (KIA)

Geachte heer,

Hierbij treft u het verslag van bevindingen van mijn Inspectie ten aanzien van de voortgang van het verbeterprogramma KIA in de periode mei 2017-mei 2018.

Achtergrond

In mei 2014 bezocht het 'European Committee for the Prevention of Torture or degrading treatment or punishment' (CPT) het Caribisch deel van het Koninkrijk¹. Bezoekobjecten waren onder meer de detentievoorzieningen van Aruba, Curaçao, St. Maarten en Caribisch Nederland. De bevindingen van het CPT-bezoek werden vastgelegd in een rapport van 7 november 2014.²

Afgezien van de detentievoorzieningen in Caribisch Nederland was het CPT in haar rapportage zeer kritisch over de detentievoorzieningen op Aruba, Curaçao en St. Maarten. Op meerdere aspecten voldeden de voorzieningen in deze landen niet aan de minimale vereisten zoals vastgelegd in de zogenaamde 'standard minimum rules'³.

In het justitieel vier partijen overleg (JVO)⁴ van 5 januari 2016 werd daarom besloten dat de Raad voor de Rechtshandhaving (hierna: de Raad) in Caribisch Nederland, Curaçao en Sint Maarten zou toezien op de voortgang van de uitvoering van de aanbevelingen van het CPT⁵.

Omdat Aruba niet participeert in de Raad is door uw ambtsvoorganger, in overleg met de overige JVO-deelnemers, afgesproken om het toezicht op de ontwikkelingen in Aruba uit te doen voeren door mijn Inspectie in samenwerking met de Raad. De Inspectie is daarbij verantwoordelijk voor de verslaglegging inzake Aruba.

Verbetertraject KIA

Het CPT was zeer kritisch over de detentieomstandigheden die zij in 2014 op Aruba aantrof⁶.

¹ Het CPT is een onderdeel van de Raad van Europa.

² Report tot the government of the Kingdom of the Netherlands on the visit to the Caribbean part of the Kingdom of the Netherlands, adopted on 7 November 2014

³ Hierin formuleert de Raad van Europa de minimum-eisen waaraan detentie moet voldoen.

⁴ Minimaal twee keer per jaar overleggen de ministers van justitie van de landen van het koninkrijk met elkaar in het JVO.

⁵ De Inspectie JenV oefent namens de Raad het toezicht uit in Caribisch Nederland.

⁶ Het CPT-onderzoek omvatte meerdere detentievoorzieningen.

Inspectie Justitie en Veiligheid

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.inspectie-jenv.nl

communicatie@
inspectievenj.nl

Projectnaam

KIA-Aruba

Ons kenmerk

.

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

Het KIA startte medio 2016 aan een traject om tegemoet te komen aan de aanbevelingen van het CPT van eind 2014.

Na een bezoek in april 2017 stelden inspecteurs vast dat het KIA zichtbare resultaten boekte in het verbeteren van de kwaliteit van de accommodatie en uitbreiding van het activiteitenaanbod⁷. Zij concludeerden tevens dat er nog veel te doen was. Voorwaarden voor continuïteit in de voortgang waren: aanhoudende financiële en bestuurlijke steun vanuit de regering en intensieve betrokkenheid en continuïteit van het management.

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Datum
18 juni 2018

Ons kenmerk

Inspectie mei 2018

Deze inspectie is, evenals die in 2017, uitgevoerd door een inspecteur van mijn Inspectie in samenwerking met een inspecteur van de Raad voor de Rechtshandhaving. Zij bezochten het KIA ook in 2017. Aldus kon een goede vergelijking worden gemaakt met de bevindingen uit 2017. De visitatie vond plaats op 21 en 22 mei 2017.

Bevindingen 2018

Voorafgaand aan de visitatie was bekend dat aan een door de Inspectie als belangrijk gestelde voorwaarde voor de voortgang van het verbeterprogramma, namelijk continuïteit van management, niet kon worden voldaan. Enige maanden na de inspectie van 2017, in september 2017 vertrok onverwacht de eindverantwoordelijke directeur van het KIA. Zijn inzet, netwerk, managementdrives en voorbeeldgedrag gedurende de 14 maanden dat hij aan het KIA verbonden was, zorgden voor waarneembare progressie van het verbeterprogramma en waardering van de zittende medewerkers. Veel van deze ontwikkelingen zijn door zijn vertrek abrupt afgebroken. Een andere belangrijke voorwaarde was steun vanuit de regering en dan in het bijzonder van het departement van Justitie. In 2017 toonde de toenmalige minister van Justitie een grote mate van betrokkenheid bij het verbeterprogramma van het KIA. Steun vanuit het departement was onontbeerlijk voor een in gang gezette personele reorganisatie. Hierdoor zou het personeelsbestand worden gesaneerd en de zittende personeelsleden op hun organieke functie kunnen worden geplaatst⁸. Door verkiezingen en daardoor een regeringswissel kwam er een nieuwe minister van Justitie en is de beoogde personele reorganisatie door het departement van Justitie nog niet doorgevoerd.

Aanbevelingen CPT

Navolgend in beknopte vorm een duiding van de huidige situatie afgezet tegen de CPT-bevindingen uit 2014 en de bevindingen van de Inspectie in 2017.

- **Accommodatie**

De in 2017 door de inspecteurs waargenomen renovatie van een deel van het cellencomplex (huis van bewaring) is niet veel verder gekomen. Activiteitsruimten die vorig jaar zijn opgeknapt zijn nog steeds niet in gebruik omdat er sprake is van lekkage van de riolering. Dit schijnt te worden veroorzaakt doordat gedetineerden hun toiletpot oplichten om daar onder contrabande te verbergen.

⁷ Rapport KIA-voortgang verbeterprogramma 2016-2017; publicatie Inspectie VenJ-Raad voor de Rechtshandhaving, augustus 2017

⁸ Het KIA kende een groot aantal 'fictieve' ambtenaren: medewerkers die op de formatie drukken, maar nimmer op het werk verschijnen.

Het CPT was in 2014 zeer kritisch over de staat van de strafcellen; deze staat is nog ongewijzigd.

De open ruimten tussen de gebouwen waren, volgens gedetineerden: kort voor de inspectie, opgeruimd.

De celbezetting bedroeg gemiddeld twee personen.

Jeugdige gedetineerden zijn, ondanks fundamentele kritiek van het CPT op deze situatie, nog steeds gehuisvest nabij de volwassenen.

Voor jeugdigen is er geen specifiek programma.

De accommodatie voor vrouwen is, ondanks het voornemen in 2017 om deze weer binnen het complex te huisvesten, nog buiten het complex gehuisvest. Er is voor de vrouwen onvoldoende activiteiten aanbod, maar zij kunnen wel veel uren buiten hun cel verblijven. De inspecteurs hebben, zowel bij de leiding van het KIA als de commissie van toezicht, aangegeven de accommodatie niet geschikt te vinden voor de huisvesting van een (aanwezige) moeder met kind.

Er is sprake van een pover activiteiten aanbod op de individuele begeleidingsafdeling (voor mannen). Het in 2017 door de Inspectie gesuggereerde samengaan van activiteiten en zorg heeft geen vorm gekregen.

- **Activiteiten**

Op dit aspect is geen vooruitgang geboekt. In 2017 stond een aantal activiteiten in de steigers waarbij o.a. met de inzet van vrijwilligers verbinding tussen 'buiten en binnen' tot stand zou komen. Dat is niet van de grond gekomen. Het activiteiten aanbod, waaronder arbeid, is daardoor nog steeds te beperkt waardoor gedetineerden dagelijks veel tijd op hun cel moeten doorbrengen. Door het vertrek van een in 2017 nog aanwezige gekwalificeerde sportbegeleider vinden er ook geen begeleide sportactiviteiten meer plaats. Denk daarbij aan een voetbaltoernooi of een georganiseerde wedstrijd tegen de mariniers.

- **Personeel**

Mede door het niet doorvoeren van de personele reorganisatie is de cyclus van (veel) overwerk > vermoeidheid > stress niet doorbroken. Het verzuim is binnen de inrichting nog steeds onverantwoord hoog.

De voorgenomen instroom van nieuwe medewerkers stagneert. Volgens de leiding is de selectieprocedure in 2017 onvoldoende onderscheidend geweest waardoor het uitvalpercentage hoog is. Ook blijkt de opleiding (op het nabij gelegen politie opleidingsinstituut) onvoldoende afgestemd met het werken in de praktijk van het KIA. Op dit moment kunnen de nieuw geworven medewerkers nog niet worden ingezet. De leiding pleit voor meer training 'on the job' waardoor mensen in opleiding ook ingezet kunnen worden binnen de inrichting.

- **Medische zorg**

De aangeboden medische voorzieningen zijn vergelijkbaar met die van 2017. De medische dienst blijkt, hoewel het CPT deze rol nadrukkelijk afwijst, nog steeds verantwoordelijk voor urinecontroles om drugsgebruik te detecteren. Beoogde verbeteringen, zoals een verbouwing van de ruimten waar de medisch dienst is gehuisvest, hebben niet plaatsgevonden. Ook is niet geregeld dat verpleegkundigen gedetineerden die in afzondering verblijven, met regelmaat opzoeken. De gedetineerden zijn sowieso kritisch over de mogelijkheden voor contact met (psycho)

medische zorgverleners. Zij geven aan dat deze, evenals in 2017, door hen niet rechtstreeks benaderbaar zijn, omdat de op de afdelingen beschikbare 'medical boxes' nog steeds niet afsluitbaar zijn en hun privacy daardoor niet gewaarborgd is. Ook vinden zij – naar het oordeel van de Inspectie terecht – dat de medisch zorgverleners ook met hen in gesprek zouden kunnen op de verblijfsafdelingen. Sowieso om hun omstandigheden aldaar onder ogen te zien en te beoordelen. De Inspectie meldde deze bevindingen aan de leiding van het KIA. Deze gaf aan op dit punt snel maatregelen te zullen treffen.

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Datum
18 juni 2018

Ons kenmerk
.

- **Beklag, afzondering en toezicht**

Het voornemen om de wetgeving op het terrein van beklag, afzondering en toezicht aan te passen is nog niet geëffectueerd. Hierdoor is voor gedetineerden de mogelijkheid tot beklag tegen een disciplinaire straf of maatregel, of contact met relaties bij afzondering, nog te beperkt. De commissie van toezicht is zich hiervan zeer bewust en bemiddelt door actieve inzet van een maandcommissaris bij klachten van gedetineerden. Ook de commissie is van mening dat de wetgeving op dit aspect zo spoedig mogelijk aanpassing behoeft.

- **Veiligheid**

De inspecteurs hebben tijdens het bezoek ook aandacht besteed aan veiligheidsaspecten binnen het KIA.

Zoals in de rapportage van 2017 gemeld, is de staat van onderhoud binnen het complex kwetsbaar. Veel hardware functioneert niet (meer) wegens de destructieve klimaatomstandigheden en achterblijvend onderhoud. Zo namen de inspecteurs waar dat de toegangspoort (ook wel: remise) gedurende de dagen van het bezoek continu open stond. De deur was defect. Eén van de gedetineerden had als baantje dat hij 's ochtends de deur moest open schuiven en 's avonds weer dicht. Dat is kwetsbaar.

Een, qua functionaliteit, positieve uitzondering is het geheel vernieuwde interne camerasysteem dat een behoorlijke overall-dekking geeft van, uit oogpunt van veiligheid, kwetsbare locaties. Het systeem is modern en biedt op sommige plekken de mogelijkheid om in te zoomen en het beeld op te nemen. Dit heeft er toe geleid dat het afgelopen jaar al heel wat drugsvangsten zijn gedaan tijdens het relatiebezoek. Dit leidt er overigens niet toe dat er geen drugs meer voorhanden zijn in het KIA. Het is wel zaak dat het camerasysteem goed onderhouden blijft omdat verschillende monitoren al uitval kenden.

Gegeven de kwetsbare personeelsbezetting is er weinig tot geen aandacht voor bedrijfshulpverlening. Bij calamiteiten is men vooral afhankelijk van de inzet van externe hulpverleners. Voor extra beveiliging of specifieke zoekacties naar drugs of wapens kan door de leiding een beroep worden gedaan op een extern bijstandsteam dat onder de vleugels van Justitie is geformeerd. Het gaat dan om (ex)-mariniers die bewapend en met (drugs)honden zorg dragen voor aanvullende beveiligingsacties. Omdat zij van elders moeten komen is de opkomsttijd van deze eenheid relatief lang.

Door de slechte staat van onderhoud is een aantal bewakingstorens rond het complex niet meer bemensd. Hier wordt deels aan tegemoet gekomen door mobiele surveillance rond het complex door een extern beveiligingsbedrijf.

Conclusie

In de slotevaluatie van de visitatie lieten de inspecteurs de leiding van het KIA weten teleurgesteld te zijn in de stagnatie van het in 2016 ingezette verbetertraject. Op vele aspecten is de organisatie er niet op vooruit gegaan en hoogstens gebleven op het niveau dat de inspecteurs vorig jaar vast stelden. Desondanks hebben zij waardering voor het feit dat de huidige leiding, bestaande uit de 'top' van de executieve functionarissen, in staat is om de inrichting met het nodige kunst- en vliegwerk draaiende te houden. Zij slaagt er daarbij in om, uiteraard met ondersteuning van de overige (beschikbare) medewerkers, aan de tenuitvoerlegging van detentie nog enigszins een humaan karakter te geven. Dit humane aspect wordt, ondanks dat in veel opzichten *niet* aan de 'standard minimum rules' van het CPT wordt voldaan, ook door de gedetineerden positief gewaardeerd.

Desalniettemin is het van groot belang dat de regering van Aruba onderkent dat het noodzakelijk is om de draad van het verbetertraject weer op te pakken. De vacature voor een algemeen directeur is medio mei 2018 opengesteld. De Inspectie beschouwt dit als een eerste aanzet om het verbeterproces een nieuwe impuls te geven.

Mijn inspectie zal volgend jaar (2019) beoordelen of dit binnen het KIA tot nieuw elan met perspectief leidt.

Hoogachtend,
mr. J.G. Bos
Hoofd Inspectie Justitie en Veiligheid